

ÇİFT ÇUBUK

Çift Çubuk 1

Hiç kasabanın kulpundan tuttunuz mu? İyice kavrayıp sabah demirinin toprağı yana sürüsünü doğrumu doğru bir hat/çizgi halinde tarlayı evlek evlek sürdürdünüz mü? Alnınıza biriken damla damla terleri öteki elinizle iyice sildiniz mi? Toprağı atacağınız tohumu, ürünü, bereketi hayallediniz mi? Ömür sürdürükçe her yıl süregelen toprağı işlemeyi hiç zor sundunuz mu? Yorulduğunuzda sofrayı serip çörek, kuru soğan, çökelek ile karın doyurup üstüne bir tas ayran içtiniz mi? Sürem işi bitince yorgun argın evin yolunu tuttunuz mu?

Karasaban kulpunu sıkı tuta tuta bir memleket havası tutturdunuz mu? Gurbet, sıra, seferberlik, kıtlık yılları ve umutlar. Buğday, bolluk, bereket.

Bir elinde saban kulpu, öteki elde meses hayvanın anlayacağı dilden konuşa konuşa, saban demirine biriken toprağı ayıklaya ayıklaya çift sürmek.

Karasabanın sürerken yorulduğunda, sabanı demirleyip pınardan doldurulan soğuk toprak testi dolu duyu, başına dikip kana kana içtin mi?

Akşam yorgun argın eve döndüğünde toprağı işlemenin verdiği derin huzur ile ocak başında maile sohbete daldın mı?

Kaç karasaban veya pulluk kulpu tutan kaldı aramızda. Koca bir çift çubuk kültürü aramızdan kopmada. Kopan sadece bir parça kültür değil, hayatımızdan yeni yeri doldurulamayan, geri gelmeyen bir parça.

Yorgun argın düşüp hiç harman gölgesinde uyuyakaldınız mı? Harman kanadın en son merhalesi. Öncesi var. Karasaban pulluk bıçağı toprağı işlemiş, felhan beklenmiş, toprak tava gelince bider (tohum atılmış) üzerine topan çekilmiş, “Tevekkülte Allah” denmiş, bekleye durulmuş. Buğday önce kelle, sonra firik, sonra sarı başaklara durunca biçim zamanı gelmiş. Yamaçlar orakla, düzlükler tırpanla “ha babam de babam” imece ile biçile durulmuş. Biçilerek yatan ekinleri arkadan orakla veya dirgenle deste yapan gelinler, kızlar. Sonra desteleri kağniya/at arabasına yükleyip harman yerine taşıyış. Orda kule gibi harman kuruş. Buğday tohumdan ekime, ekimden biçime değin ortak emekler, çabalar ister.

Çok eskilerde harman sapı etrafa yuvarlak halka şeklinde yayılır, üzerine pem çıkarılır, döne döne ufalaya ufalaya sap, samana dönüşür. Yapıla yapıla saplar samana dönünce harman yığınlar yapılır.

Siz hiç gem üstünde döne döne harman sürdürdünüz mü? Buğday karışık yaba ile savur durur mu? Savurmadığı için garbi yelini beklediniz mi? Soran bir yana, buğday bir yana ayırdınız mı?

Kırmızı karakılçık buğdayı soralt ileelediniz mi? Çuvallara doldurarak ambarlara taşıdınız mı? Samanı samanlığı çelen kağnısı ile taşıyıp yerleştirdiniz mi?

Harman bereketi, bolluğu çiftçinin en cömert yanıdır. Çiftçi tarlada/harmanda cömert, ambarda cimri olur demiş atalarımız. Harmanda yardım dilenenlere bol bol verilir, paylar ayrılır, zekât/sadaka ayrıştırılır, varsa borç/ödünçler verilir. Böldükçe de, verdikçe de harman bereketi artar. Harmanda bolluk, rengberin gönlünde ferahlık.

Çift çubuk işleri derken bahar yaz geçer, günler aylar çalınır. Buğday ambara oradan da değimce yolunu tutar. Saman samanlıkta hayvanlarca yenmeyi bekler. Ve bu sürer sürer. Aylar mevsimleri, mevsimler yılları kovalar. Anadolu'nun sükûneti, baharı, sade yaşamını anlatır, ispat eder.

Evet. Çift çubuk Anadolu da düne kadar vardır. Çiftçilik bir kültürdü. Hayatın bin yıldır mevsim mevsim tekrarlanan yapılan işleriydi. Adına çift çubuk derlerdi.

Çift Çubuk 2

Çift çubuk düzenin adıdır. Tarım toplumunda ekonomik düzen anlatırdı. Bu nedenle tarihte toplumsal, sosyal, siyasal olaylar yeni düzenin seyri çift çubuk üzerinden işlenmiştir. Tarihte tarım sisteminin iyi işlediği devirlerde düzende iyi işlemiştir. Sistemin bozulduğu devirlerde çift bozan dediğimiz kargaşalar meydana gelir. Çiftçinin çubuğunu bocan köylülerin ta İstanbul kapılarına (şehir) kapılarına dayandığını tarih anlatır. Osmanlının çöküş ve yıkılış serüveninde hatta temelinde çift çubuk düzeninin bozulduğu yatar.

Cumhuriyet döneminde toplumun yerinde tutunamayışının, köyden şehre göçün temeli çift çubuk düzeni bozulması değil midir? Toprak çoğalan nüfusu besleseydi/doyursaydı göç olur muydu? Köylerin şehre göçü, şehirde tutamayışı, yani tutunamayışı hiç hesap edilmeyen yeni meseleleri önümüze serer. Şimdi önümüzde hem köy, hem kent meselesi vardır. İkisinin de neticesi üretimsizliktir.

Çift Çubuk 3

Çift çubuk deyip geçmeyelim. Çok yönleri, çok boyutları var. Ekonomi boyutu bir hal yoluna girer ama kültür boyutu derin yaralar açar bu toplumda. Bin yıldır Anadolu topraklarında tarımla yaşayan, düzeni bunun üzerine kuran devlet, çift çubuk bozulunca/sarsılınca iliklerine kadar hisseder. Hem toplum, hem sistem, hem kültür değişime başlar.

Toplumu derinden yaralayan ve sarsan çift çubuk kültür değişimi yanıdır. Öyle ki toplumun bütün dokularını bozmaktadır.

Toplumda düzeni bozulan kişiye çift çubuğu bozuldu derlerdi. Anadolu da onu tutan hayatının ta kendisi olan çift çubuk işleriydi.

Çift çubuk üzerine yoğun bir kültür birikimine sahibiz. Zirai faaliyetler her mevsimde icra edilir. Ülkemizin yedi coğrafyasında, coğrafyanın her rakımında tarım yapılır. İklim, toprağa göre, yeryüzüne göre çeşitlilik oluşturur. İşte bu zenginlik ortamında tarımsal kültür

derya gibi kültür zenginliği yaşanır. Diyebiliriz ki her yörede altlar dolusu çift çubuk kültürü ortaya çıkabilir. Yeter ki araştırılsın, derlensin.